

Joseph Guislain

Hun grootste prof

1797 - 1860

In 2006 verkiezen Gentse studenten Joseph Guislain, grondlegger van de psychiatrie in België, tot hun 'grootste prof'. Die zoon van een architect vindt zijn roeping na een bezoek aan het Gentse 'dohuis' in het 13de-eeuwse Geeraard Duivelsteen. Niet te geloven wat hij daar allemaal ziet en hoort. Een walgelijke vergeetput voor geestesgestoorden zonder geld. De zieken stinken en zitten vol ongedierte, geketend in een smerig hok. Bij de minste weerstand krijgen ze slaag.

Guislain studeert geneeskunde aan de pas door Willem I opgerichte Gentse Universiteit. Medische ervaring doet hij op bij de gekwetste soldaten van Napoleons verlieslijdende legers.

Zijn hele leven wordt één gevecht voor een menselijker behandeling van geesteszieken. Die opvatting uit Engeland van rond 1750 acht geesteszieke geneesbaar, mits een psychologische benadering. Je moet de ziekmakende omgeving vervangen en de zieken met vertrouwen behandelen. Inwerken op hun verstand én hun emoties. De artsen noemen zich *aliënisten*, zij banen zich al doende een weg.

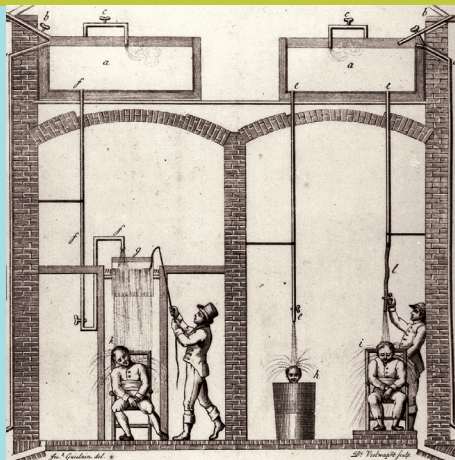
In 1828 haalt Guislain een eerste slag thuis. De patiënten in Gent mogen verhuizen uit het Duivelsteen!

Dan pakt hij Brussel aan. Een nieuwe wet voert overheids-toezicht in, verzekert bescherming van de patiënten én omschrijft de behandeling. Frankrijk en Nederland kennen zo'n wetten al.

Rond 1855 zet Joseph de kroon op zijn werk. Aan de rand van de stad wordt een klein, zelfbedruipend dorp voor mannen gesticht.

294 geesteszieken bevolken het 'Gesticht der krankzinnige Mans aan de Brugsche Poort'. Het 'Saint-Guislain' in de volksmond.

'We moeten de zieken terug aan het denken brengen!' zegt Guislain. Maar hij ontdekt dat de storing in hun gevoelswereld woekert. Hij wijst de *débauche crapuleuse*, de heersende liederlijke genotscultuur met de vinger. De groeiende welvaart voedt egoïsme en afkeer van tegenspoed. 't Heeft nu lang genoeg geduurd', vindt Joseph en hij gaat er tegenaan.

Douche, schriktherapie, gravure uit: J. Guislain, *Traité sur l'aliénation mentale et sur les hospices des aliénés*, Amsterdam, 1826, Museum Dr. Guislain Gent

'Heftige gevoelens werken versterkend!'

Hij gebruikt krachtige bestraling met koud water. En een surprisbad waarin de zieke plots door een vloer zakt, plons in een bad! Ook de draaistoel doet het: vastgegord wordt een patiënt minutenlang rondgezwierd, een van de meest efficiënte dwangmiddelen omwille van zijn onaangename effecten.

Geleidelijk ziet Guislain toch ook het ontoereikende hiervan in. De weg naar een wetenschappelijke behandeling vindt hij niet meteen.

Dokter Joseph Guislain overlijdt in 1860. En in 2006 wordt hij verkozen door de studenten als 'hun grootste prof.'

Arbeidstherapie, 1886, foto, Museum Dr. Guislain Gent

De eerste voorwaarde is een menswaardige aanpak! 'Geen vraagzucht of onnoodige strengheid, geen bespottling. Geweld, neen, tenzij in geval van dringende noodt en altijd zonder slagen of stooten. Onophoudelijk aanwakkeren tot bezigheden, arbeid, lichaamsbeweging, wandelen, dansen, lezen, schilderen, muziek beluisteren, kaartspelen...'